

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента Чумака Володимира Валентиновича – на дисертацію Калайди Ангеліни Василівни «Адміністративно-правові засади міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Вивчення змісту дисертації, автореферату дисертації та наукових праць Калайди Ангеліни Василівни дає підстави зробити висновок про актуальність обраної теми дисертації, достатній ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, що виносяться на захист, їх практичну значущість, а також про глибокий аналіз проблемних питань адміністративно-правових засад міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України.

Обрана дисертантом тема для дослідження є дійсно актуальною. Діяльність органів державної влади в Україні завжди пов'язана зі належним рівнем її нормативно-правового забезпечення. Визначення правового регулювання функціонування органу державної влади є важливою складовою у механізмі забезпечення їх ефективності. Особлива увага, в даному контексті, приділяється тим органам державної влади, що покликані реалізовувати державну політику у найважливіших сферах суспільного життя. Зокрема, мова йде про сферу реалізації правоохоронної функції держави та відповідно – діяльність органів та підрозділів Національної поліції України.

Реформування органів внутрішніх справ України 2015 р. стало потужним каталізатором до змін та сутнісних перетворень у правоохоронній системі, а відтак, на новостворену Національну поліцію України, вперше за всю історію розвитку внутрішніх справ України, покладено реалізації сервісної функції по сервісних послуг населенню.

Разом із тим, одним із обумовлюючих чинників перегляду концепції діяльності новоствореної Національної поліції України був та залишається сьогодні – курс на євроінтеграцію. А тому, в даному контексті, як слушно вказує

автор, актуальним є приведення вітчизняного законодавства України (у тому числі поліцейського) у відповідність до законодавства Європейського Союзу.

З метою розвитку органів та підрозділів Національної поліції України створено ряд нових інститутів, що покликані забезпечити ефективність їх функціонування та діяльності. Одним із таких інститутів є, як вдало зазначає Ангеліна Василівна, інститут міжнародного співробітництва, засади якого визначені у титульному законі про поліцію.

В той же час, незважаючи на законодавче врегулювання питання щодо здійснення міжнародного співробітництва органами та підрозділами Національної поліції України, на сьогодні чинне законодавство України у зазначеній сфері потребує свого удосконалення та відповідного врегулювання з окремих конкретних питань.

Вищезазначене дозволяє дійти висновку про те, що тема дисертації Калайди А. В. є актуальною, а звернення до неї – абсолютно своєчасним. Саме тому, наукова праця *Калайди Ангеліни Василівни* стала першим науковим надбанням України у контексті доктринального аналізу адміністративно-правових засад міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України.

Дисертація на здобуття наукового ступня кандидата юридичних наук (доктора філософії) заповнює існуючу наукову прогалину та водночас вирішує низку актуальних питань, що заслуговують на високу оцінку проведеного автором наукового дослідження.

Враховуючи викладене слід наголосити на актуальності теми дисертаційного дослідження *Калайди Ангеліни Василівни* «Адміністративно-правові засади міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України», що підтверджується також його відповідністю до Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. № 580-VIII; Закону України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р. № 1906-IV; Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», затверджена Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015; Інструкції про порядок

здійснення міжнародного співробітництва з питань взаємної правової допомоги, видачі правопорушників (екстрадиції), передачі (прийняття) засуджених осіб, виконання вироків та інших питань міжнародного судового співробітництва у кримінальному провадженні під час судового провадження, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 22 серпня 2019 р. № 956/33927; Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затверджена постановою загальних зборів НАПрН України від 3 березня 2016 р.; Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки, що затверджена Наказом МВС України від 11 червня 2020 р. № 454; Основних напрямів наукових досліджень НАВС на 2018–2020 рр., що затверджені рішенням Вченої ради від 26 грудня 2017 р..

Розкрити та правильно висвітлити проблематику дисертаційного дослідження сприяла правильно та чітко сформульована мета наукової роботи – на основі комплексного вивчення наукових праць у сфері юриспруденції, чинного міжнародного та національного законодавства, узагальнення практики їх застосування визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України, уточнити напрями його здійснення, надати науково-обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо шляхів його удосконалення.

Завдання, об'єкт та предмет дисертаційного дослідження сформульовані та визначені у відповідності до вимог, що висуваються Міністерством освіти і науки України до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії).

Високий ступінь обґрунтованості результатів дисертаційного дослідження зумовлений раціональною та узгодженою структурою всіх елементів дисертації. В цілому дисертаційне дослідження характеризується високим теоретичним та науково-методологічним рівнем вирішення поставлених у науковій роботі завдань.

Необхідно також відзначити, що проведенню комплексного дослідження та високому рівню систематизації матеріалу сприяли вдало обрані загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання, серед яких необхідно відмітити: історико-правовий метод; логіко-семантичний метод; методи синтезу та аналізу; структурно-логічний метод; формально-логічний метод та порівняльно-правовий; системно-структурний; діалектичний; логіко-юридичний та метод компаративного аналізу.

Зазначене свідчить, що здобувачем проведено самостійне, творче та актуальне дослідження, теоретичне підґрунтя якого склали результати та висновки наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених у галузі філософії, загальної теорії держави та права, інших галузях юриспруденції: конституційного права, адміністративного права, міжнародного права, а також інших галузевих правових наук.

Нормативною базою дисертації стали Конституція України, Закон України «Про Національну поліцію», інші законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти, що регламентують адміністративно-правові засади міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України. Використано також низку законопроектів та законодавство окремих зарубіжних країн.

Дисертація в цілому характеризується досить високим теоретичним та науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації є високим.

Положення поданої наукової роботи характеризуються теоретичною та практичною цінністю, а наукова новизна роботи полягає у розробці та впровадженні авторського підходу щодо визначення та удосконалення адміністративно-правових засад міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України, і визначається тим, що дисертація є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій науці комплексним дисертаційним дослідженням. У результаті проведеного дослідження

сформульовано низку нових концептуальних положень, висновків та рекомендацій, запропонованих особисто здобувачем, які мають важливе теоретичне та практичне значення.

Аналіз дисертації та автореферату дає підстави для твердження про ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

В результаті проведення дослідження автором самостійно розроблено та запропоновано ряд інноваційних висновків, частина з яких була удосконалена, а деякі отримали подальший розвиток. Особливої уваги заслуговують такі здобутки та положення:

– сформульовано визначення «міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України» як комплекс взаємоузгоджених та обумовлених заходів організаційного, правового, фінансового характеру, спрямованих на виконання завдань та функцій Національної поліції України з іншими міжнародними поліцейськими органами, європейськими установами та відомствами щодо забезпечення міжнародної безпеки, підтримання миру та захисту прав та основоположних свобод людини й громадянина;

– виокремлено види міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України: 1) міжнародне співробітництво у сфері протидії (боротьби) міжнародній (транснаціональній) злочинності; 2) міжнародне співробітництво під час кримінального провадження; 3) міжнародне наукове співробітництво; 4) міжнародне співробітництво з питань підготовки поліцейських кадрів;

– удосконалено етапи формування адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України, де визначено: перший – адміністративно-правові засади міжнародного співробітництва міліції України (органів внутрішніх справ) (з 1950 р. до 2015 р.); та другий – адміністративно-правові засади міжнародного співробітництва Національної поліції України (з моменту створення поліції 2015 р. по теперішній час);

– визначено узагальнене бачення спільних і відмінних рис нормативної бази адміністративно-правового регулювання міжнародного поліцейського співробітництва держав – членів ЄС та в пострадянських країнах, що зумовило розподіл цих держав на дві групи: 1) у яких основи міжнародного поліцейського співробітництва врегульовані законодавчим актом; 2) у яких порядок здійснення міжнародного поліцейського співробітництва закріплено на рівні статутних законодавчих актів;

– дістало подальшого розвитку положення елементів механізму адміністративно-правових засад міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України розглядати як сукупність адміністративно-правових засобів, що створюють надійні умови для ефективної реалізації поліцією своїх завдань та функцій у сфері міжнародного співробітництва;

– узагальнено розуміння адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України як порядку унормування діяльності органів та підрозділів Національної поліції України з іншими європейськими (міжнародними) поліцейськими службами та відомствами у різних сферах та напрямках їх діяльності, що визначений на міжнародному та національному рівнях, спрямований на забезпечення сталого розвитку суспільства та держави, протидії міжнародній (транснаціональній) злочинності та забезпеченні прав й основоположних свобод людини та громадянина.

Заслуговує на увагу висновок автора про те, що значення міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України складно переоцінити, адже саме за допомогою міжнародної співпраці вбачається можливим врегулювати діяльність органів та підрозділів Національної поліції України з іншими поліцейськими службами та відомствами таким чином, щоб забезпечити умі необхідні умови для реалізації поліцією України своїх завдань та функцій, спільно протидіяти злочинності, забезпечувати мир та порядок. Саме інститут міжнародного співробітництва органів та підрозділів

Національної поліції України є тим інструментом, що дозволяє повноцінно забезпечити захист міжнародної безпеки та прав й основоположних свобод людини й громадянина.

Варто погодитись із висновком дисертанта про необхідність до елементів механізму адміністративно-правових засад міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України відносити такі як:

1) органи та підрозділами Національної поліції України як суб'єкти реалізації міжнародного співробітництва;

2) об'єкти адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва Національної поліції України;

3) адміністративно-правові норми (адміністративно-правове регулювання), які регламентують специфіку реалізації міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України;

4) принципи здійснення міжнародного співробітництва органів підрозділів Національної поліції України;

5) форми здійснення міжнародного співробітництва органів підрозділів Національної поліції України.

Окремо слід відзначити пропозиції здобувача щодо удосконалення спеціальних принципів здійснення міжнародного співробітництва органів підрозділів Національної поліції України, а саме таких як: юрисдикції, спеціалізації, незалежності правоохоронних органів, оперативності взаємодії, невторчання у внутрішні справи правоохоронного органу, виконання усіх дій по наданню міжнародно-правової допомоги на підставі законодавства запитуючої держави, сумлінного виконання договірних зобов'язань.

Не можна не погодитись із дисертантом з приводу того, що під адміністративно-правовим регулюванням міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України слід розуміти порядок унормування діяльності органів та підрозділів Національної поліції України з іншими європейськими (міжнародними) поліцейськими службами та відомствами у різних сферах та напрямках їх діяльності, що визначений на

міжнародному та національному рівнях, спрямований на забезпечення сталого розвитку суспільства та держави, протидії міжнародній (транснаціональній) злочинності та забезпеченні прав й основоположних свобод людини та громадянина.

Варто відзначити, що у дисертації *Калайди Ангеліни Василівни* сформульовані й інші цікаві та корисні положення та висновки. Викладене дозволяє визначити, що дисертація *Ангеліни Василівни* має наукову новизну.

На схвалення заслуговує також низка інших концептуальних положень, сформульованих у висновках дисертаційного дослідження *Калайди Ангеліни Василівни*. Частина з зазначених положень було відображено в наукових фахових виданнях України, в іноземних наукових виданнях. Одночасно значущість отриманих висновків не виключає наявності ряду питань до окремих положень і висновків зроблених автором.

1. У підрозділі 1.1. *«Роль і значення міжнародного співробітництва Національної поліції України»*, дисертант наголошує, що міжнародне співробітництво відіграє вагомую роль у розвитку та повсякденній діяльності поліції та визначає три основні його категорії. На наш погляд слід більш детально охарактеризувати такі категорії, що дозволить визначити значення міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України.

2. Враховуючи сучасну ситуацію, що склалася на території України, доречним було б більше уваги приділити особливостям адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва поліції, яка діє на тимчасово окупованих територіях.

3. При викладені підрозділу 2.2. *«Структура механізму реалізації адміністративно-правових засад міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України»*, дисертант не зазначає про структуру механізму адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва тих підрозділів поліції, діяльність яких передбачена Законом України *«Про оперативно-розшукову діяльність»*. Відповідно зазначене

потребує свого уточнення.

4. Розглядаючи сучасний стан адміністративно-правового регулювання механізму міжнародного співробітництва в діяльності Національної поліції України (підрозділ 2.2. дисертації), чому не приділено уваги визначенню місця міжнародних договорів у системі адміністративно-правового регулювання міжнародного співробітництва Національної поліції України

5. Відкритим залишається питання про визначення орієнтованої структури та змісту запропонованої автором Стратегії розвитку Департаменту міжнародного поліцейського співробітництва Національної поліції України, доцільність якої також обґрунтовується.

В той же час, висловлені зауваження та побажання суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку результатів наукового дослідження. Виконане **Ангеліною Василівною** дисертаційне дослідження сприяє розв'язанню ряду теоретичних та практичних питань адміністративно-правових засад міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України, що мають важливе прикладне значення для удосконалення діяльності останніх. Теоретичні положення та практичні рекомендації, що знайшли своє відображення в висновках дисертації, можуть в подальшому використовуватися при розробці нових та удосконаленні чинних нормативно-правових актів у сфері протидії злочинності, забезпечення національної безпеки та оборони країни та налагодження міжнародного співробітництва.

Таким чином, основні положення, висновки та рекомендації дисертації відображені в авторефераті, наукових публікаціях наукових фахових виданнях, а також у доповідях та повідомленнях на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, свідчать про високий рівень підготовленості дисертанта, ретельну трудомістку роботу, проведenu автором в ході наукового дослідження та його апробації.

Усе викладене дає підставу для висновку про те, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правові засади міжнародного співробітництва органів та підрозділів Національної поліції України» виконане на належному

науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для юридичної науки, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), пп. 10, 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор – Калайда Ангеліна Василівна – заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії (галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право»).

Офіційний опонент:

**Професор кафедри адміністративного
права та процесу факультету № 1
Харківського національного
університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, доцент**

Володимир ЧУМАК